

چىمەنگۈل ئاۋۇت

قىساس ئۆلچىسى

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

：衣不膏粱一。蕃與吾同。麗曼齊、文於吾繼：文美曲於夏

قىساس غۇنچىسى

(داستان، شېئىرلار)

شەنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ISBN 7-228-06295-7/V · 3270 定价: 4.50元

图书在版编目(CIP)数据

复仇的美女:维吾尔文/齐曼丽·阿吾提著。—乌鲁木齐:
新疆人民出版社,2000.12

ISBN 7—228—06295—7

I. 复… II. 齐… III. 诗歌 — 作品集 — 中国 — 当代 —
维吾尔语(中国少数民族语言) IV. 1227

中国版本图书馆CIP数据核字(2000)第59581号

责任编辑:土尔尼沙·艾山

封面设计:艾克拜尔·沙力

责任校对:阿斯亚·艾合买提

新疆人民出版社出版

(乌鲁木齐市解放南路348号 邮政编码830001)

新疆新华书店发行

新疆福利印刷厂印刷

787×1092毫米 32开本3印张

2001年3月第1版 2001年3月第1次印刷

印数:1——3,060

ISBN 7—228—06295—7/I·2270 定价:4.50元

مەسئۇل مۇھەررىرى : تۇرنىسا ھەسەن
مەسئۇل كوررېكتورى : ئاسىيە ئەخمەت

قىساس غۇنچىسى
(داستان ، شېئىرلار)
چىمەنگۈل ئاۋۇت

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 No)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ پاراۋانلىق باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى : 787×1092 م م 1/32 باسما تۈنۈكى : 3

2001 - يىل 3 - ئاي 1 - نەشرى

2001 - يىل 3 - ئاي 1 - بېسىلىشى

تىراژى : 3,060 — 1

ISBN7—228—06295—7/I • 2270

باھاسى : 4.50 يۈەن

مۇھەررىرىن

چىمەنگۈل ئاۋۇت 1973 - يىلى 6 - دېكابرда قەشقەر شە-
ھىرىدە زىيالىي ئائىلىسىدە تۇغۇلغان. 1979 - يىلى 10 -
ئايىدا قەشقەر شەھىرىدىكى 101 - ئوتتۇرا مەكتەپتە
1984 - يىلى ئاتام پاتەمنىسا روزىغا بېغىشلايمەن. ئۇنىڭ تولۇق
ئوتتۇرا مەكتىپىنىڭ تولۇقسىز ھەم تولۇق سىنىپلىرىدا ئوقۇغان.
ئۇ 1987 - يىلى « تارىم غۇنچىلىرى » ژۇرنىلىدا ئېلان قىل-
لىنغان « ئاسمانغا قاراپ » ناملىق شېئىرى بىلەن ئەدەبىي ئىجادى-
يەت سېپىگە كىرگەن. شۇنىڭدىن تارتىپ ھازىرغىچە ، ئۇنىڭ
250 پارچىدىن ئارتۇق شېئىرى ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ھەر قايسى
گېزىت - ژۇرناللاردا ئېلان قىلىنغان . 1996 - يىلى قەشقەر
يېڭىداگوگىكا ئىنستىتۇتىنىڭ ئەدەبىيات فاكولتېتىدا ئوقۇۋاتقان
مەزگىلدە شىنجاڭ باشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى « تەئۇر
چېقىن » ناملىق تۇنجى شېئىرلار توپلىمىنى نەشر قىلغان . 1992 -
يىلى « تەئۇر چېقىن » ناملىق بالادىسى « قەشقەر ئەدەبىياتى »
ئۇيۇشتۇرغان « ياشلىق ، سۆيگۈ ، غايە » تېمىسىدىكى شېئىرلار
مۇسابىقىسىدە 1 - دەرىجىلىك مۇكاپاتقا ئېرىشكەن .
بۇ توپلامغا ئاپتورنىڭ يېقىنقى يىللاردىن بۇيان يازغان
شېئىرلىرى ئاللاپ كىرگۈزۈلدى . ئۇ ھازىر قەشقەر ئۇيغۇر نەش-
رىياتى تەھرىر بۆلۈمىدە ئىشلەۋاتىدۇ . ئۇ شىنجاڭ يازغۇچىلار
جەمئىيىتى ۋە قەشقەر يازغۇچىلار جەمئىيىتىنىڭ ئەزاسى .

مۇھەررىردىن

چىمەنگۈل ئاۋۇت 1973 - يىلى 6 - دېكابىردا قەشقەر شە-
ھىرىدە زىيالىي ئائىلىسىدە تۇغۇلغان . 1979 - يىلىدىن 1984 - يىلى-
غىچە قەشقەر شەھەرلىك غوجام كۆلىپىشى باشلانغۇچ مەكتەپتە ،
1984 - يىلىدىن 1991 - يىلىغىچە قەشقەر ۋىلايەتلىك ئۇيغۇر تولۇق
ئوتتۇرا مەكتىپىنىڭ تولۇقسىز ھەم تولۇق سىنىپلىرىدا ئوقۇغان .
ئۇ 1987 - يىلى « تارىم غۇنچىلىرى » ژۇرنىلىدا ئېلان قىل-
لىنغان « ئاسمانغا قاراپ » ناملىق شېئىرى بىلەن ئەدەبىي ئىجادى-
يەت سېپىگە كىرگەن . شۇنىڭدىن تارتىپ ھازىرغىچە ، ئۇنىڭ
250 پارچىدىن ئارتۇق شېئىرى ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ھەر قايسى
گېزىت - ژۇرناللاردا ئېلان قىلىنغان . 1996 - يىلى قەشقەر
پېداگوگىكا ئىنستىتۇتىنىڭ ئەدەبىيات فاكولتېتىدا ئوقۇۋاتقان
مەزگىلدە شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى « تەنۈر
چېقىن » ناملىق تۇنجى شېئىرلار توپلىمىنى نەشر قىلغان . 1992 -
يىلى « تەنۈر چېقىن » ناملىق بالادىسى « قەشقەر ئەدەبىياتى »
ئۇيۇشتۇرغان « ياشلىق ، سۆيگۈ ، غايە » تېمىسىدىكى شېئىرلار
مۇسابىقىسىدە 1 - دەرىجىلىك مۇكاپاتقا ئېرىشكەن .

بۇ توپلامغا ئاپتونىڭ يېقىنقى يىللاردىن بۇيان يازغان
شېئىرلىرى تاللاپ كىرگۈزۈلدى . ئۇ ھازىر قەشقەر ئۇيغۇر نەش-
رىياتى تەھرىر بۆلۈمىدە ئىشلەۋاتىدۇ . ئۇ شىنجاڭ يازغۇچىلار
جەمئىيىتى ۋە قەشقەر يازغۇچىلار جەمئىيىتىنىڭ ئەزاسى .

- مۇندىرىجە
- 1 ئاق پوكان قارلىغىچىم تۇنىگەن ئايۋان 28
- 2 سۈتلۈك ئوت 29
- 4 مۇجۇلغىنى قۇشلارنىڭ چۈشى 30
- 5 ھىجران 31
- 6 تۆكۈلگەن ناخشا 32
- 7 كېچىكىش 33
- 8 گىگانىت شەبنەم 34
- 9 تام 35
- 10 يالغۇزلۇق 36
- 11 قۇش پېيىدەك توزۇدۇڭ نېچۈن 37
- 12 تۇمان گۈلى 38
- 13 تېڭىرقاش 39
- 14 يېتىملىك 40
- 15 يىراقتىكى ناتونۇش شەھەر 41
- 16 قىساس غۇنچىسى 42
- 17 دېكابىرنىڭ سوغۇق كېچىسى 43
- 18 ماشىنا كۆزىنىكى چېقىلسىمۇ ئاھ 44
- 19 توپا ياغقان تۇمانلىق كۈندە 45
- 20 يوقىلىش 46
- 21 قۇش كۈلكىسى سۈزۈك ھەم تۇتاش 47
- 22 يامغۇر يېغىپ قالغان بولسا شۇ كۈنى 48

- 23 قار گۈلى توزىغان يامغۇرلۇق ئاخىشام
- 24 سۆيۈلۈش
- 25 سېغىنىش
- 26 يېقىنلىغۇم كەلمەس ئىشىككە
- 27 قايرىلغان شاخلارغا قونارمۇ قارلىغاچ
- 28 توي كېچىسى
- 29 قېچىپ كەتكۈم كېلەر يىراققا
- 30 خوشلىشىش
- 31 مۇزىكا شەھىرى
- 32 سۇنۇق داغ
- 33 رىشتە
- 34 يۇلقۇنۇش
- 35 خىيالچان مۇڭلىنار بىر يۈرەك تەنھا
- 36 كۆكۈچ مانا ئىچىدە قۇياش
- 37 چوغنى يۇتقان بىچارە يۈرەك
- 38 خوش دېمەيلا كەتكەن پەرىشتەم
- 39 ھىجران لەززىتى
- 40 سۆي شۇنى
- 41 تامچىلاش
- 42 ئۇچۇرما بوپ كەتتىڭ قاياققا
- 43 نېچۈن شۇنچە ياشلىقتۇر كۆزۈڭ
- 44 ئۈزۈك - ئۈزۈك كوچا چىرىغى
- 45 يىمىرىلىش
- 46 چالا كۆيگەن دەردلىك تەبەسسۇم
- 47 نېمىنى ئىزدەيسەن ئىلاھ دىلىبرى
- 48 كىرىپكەتكە تۆكۈلەر بارماق تىۋىشى

- 49 كۈچىدىكى ئايال
- 53 ھال رەڭ پەي
- 65 ئىشك سىرتىدا
- 66 كۈلۈمسىرەش
- 67 بەش بىلەن يەتتىنىڭ ئارىلىقى
- 72 ئۇھسىنىش
- 73 قاغىراش
- 74 كۈز يامغۇرى
- 75 قۇرۇق قىلىپ قېلىش
- 76 ۋاقىت سىزىقى
- 77 تۇغۇلغان كۈنۈم خاتىرىسىگە
- 78 يوشۇرما تەبىئەت ئادەملىكىمنى
- 79 سۈرگۈن دەرىخى
- 80 سېنىڭ مەھەللەڭ

تەبىئىي ھېچكىمۇ سەندەك مۆيەلەپس .
 مېنى دەپ مۇجۇلغان سەندىكى بۈرەك .
 نەملەنگەن كىرىپكەك تىمىرىدۇ لەرزى .
 ئىقلىمدا كۆمۈلۈپ قالسىمۇ بارچە ،
 سۆيۈلەر ھاياتقا ، سۆيۈلەر ماڭا ،
 ئاق پوكان قارلىغىچىم قۇنىگەن ئايۋان .

ئاق پوكان قارلىغىچىم تۈنىگەن ئايۋان

(مۇۋەششەھ)

ئارغىماق كىشىنىشى كۆيمەكتە جىمجىت ،
ۋۇجۇدۇڭ قەھرىدىن كۆكلىسە ئارمان .
ئۇتۇلسا سەندىكى نى - نى قىسمەتلەر ،
تۇيۇقسىز مېھرئىگدە سۈزۈلەر ئاسمان .
پۇرايسەن قېنىڭدا سۇغارغان گۈلنى ،
ئارامىڭ پەسلىنى قۇشلار بىلەلمەس .
تەن ئالاي ! ئەر كىمنى ، تەرسالىقىمنى —
ئەبەدىي ھېچكىمۇ سەندەك سۆيەلمەس .
مېنى دەپ مۇجۇلغان سەندىكى يۈرەك ،
نەملەنگەن كىرىپكەتكە تىترەيدۇ لەرزىلەرنى .
ئىقلىمدا كۆمۈلۈپ قالسىمۇ بارچە ،
سۆيۈلەر ھاياتقا ، سۆيۈلەر ماڭا ،
ئاق پوكان قارلىغىچىم تۈنىگەن ئايۋان .

سۈتلۈك ئوت

(مەشەقەت)

شۇ چاغلاردا

ئاپتاپپەرەس يوپۇرماقنى ،
چوڭ دادامغا ئۇۋۇلاپ بېرەتتىم .
چەكسە ئۇنى تاماكا قىلىپ ،
خۇشلۇقىدىن راسا كۈلەتتىم .
قۇش پۈتىدەك بارماقلىرىمنى ،
كۆل سۈيىدە قويغاندا يۇيۇپ .
جىمجىت ئۇچۇپ كەتكۈم كېلەتتى ،
قاياققىدۇر كىچىك قۇش بولۇپ .
ئېڭىكىمدە كۆكۈش ساقىلى ،
ئايلىناتتىم يوللارنى قويماي .
ئېلىپ قاچسام ئاسلانلىرىنى ،
قوشنىلارمۇ قالاتتى تۇيماي .
ئۇزۇن بولدى يېغىپ باقمىدى ،
بۇ شەھەردە بىر تېمىم يامغۇر .
ھورى ئۆرلەپ تۇرغان سۇيۇقئاشقا ،
ئانا ، نېچۈن سالىمىدىڭ چامغۇر ؟
ياللاڭ ئاياغ ماڭغۇم بولسىمۇ ،
دېيەلمەيمەن ھېچكىمگە بۇنى .
تونۇپ قالدىم بۈگۈن تۇيۇقسىز ،

مەپە ھەيدەپ يۈرگەن يىگىتنى .

سېغىز لايدىن كەمپۈت ياساسام ،

سېپ قويايتتىم ئۇنىڭ ئاغزىغا .

بۇرۇتلىرى خەت تارتىپ قاپتۇ ،

قاچالمىدىم لېكىن دالدىغا .

كۈن نۇرىمۇ چۈشمەكتە ئۇدۇل ،

يەرگە ، تامغا ، سۈمبۈل چېچىمغا .

تۇرۇپ قالدى ئۇمۇ بىر مەھەل ،

ماس كەلمىگەچ خۇيۇم يېشىمغا .

قىستلىشار شەكىلىسىز بۇ دەم ،

ئۇنتۇغۇم يوق قىلىقلىرىمنى .

يارشىملىق كىيىمىم بىلەن ،

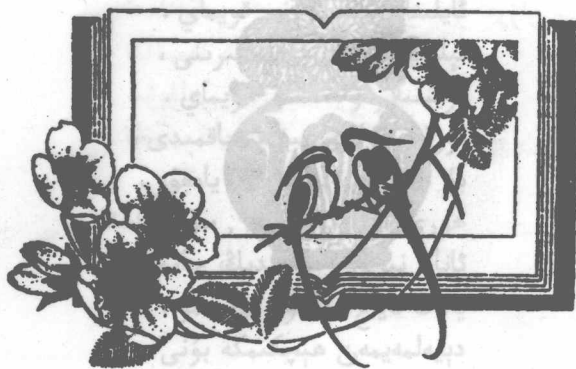
توسۇۋالدىم غېرىبلىقىمنى . . .

مۇجۇلغىنى قۇشلارنىڭ چۈشى

قۇتۇلغۇسىز پەرىشانلىق سويلىنار جىمجىت ،
سېزىلمەيدۇ تاملاردىكى ئازاب ۋە راھەت .
كۆلگە ئەنسىز تەلمۈرگىنى كۆزدۈر ، كۆز ئەمەس !
كۆيۈك ھىدى پۇراپ تۇرغان ئىسسىق جاراھەت .

ئەسلىمىمۇ گۈل ياپرىقى ئەمەستۇر ، لېكىن ،
تۆكۈلىدۇ شىۋىرلاشلار ئەۋجىگە پىنھان .
ئالغانلاردا مۇجۇلغىنى قۇشلارنىڭ چۈشى ،
يوقتۇر ئۇندا يا چېغىر يول ۋە ياكى ئورمان ...

ھىجران

چۆچۈگەن كېيىكنىڭ مەسۇم كۆزىدەك —
مۆلدۈرلەپ ، تەشۋىشتە ياش تۆكەر چولپان .
تولغىنىپ — تولغىنىپ ھەسرەتلىك تىنىپ ،
يامغۇرلۇق يوللارنى ئەسلەيدۇ جانان .

ئەقىدە سۈپىگە چىلاشقان نۇرلار ،
ئۇيۇغان ئويچان كۆز قاراڭغىلىرىغا .
كۆز پەسلى قالدۇرغان ئاداققى ياپراق ،
شىلدىرلار شامالنىڭ ئاياغلىرىدا . . .

تۆكۈلگەن ناخشا

مۇئەللەقتىن تۆكۈلگەن ناخشا،

چېكىپ ئۆتتى گىتار تارىنى .

زۇمرەت ئۇنلەر مۇڭلۇق شۇ قەدەر ،

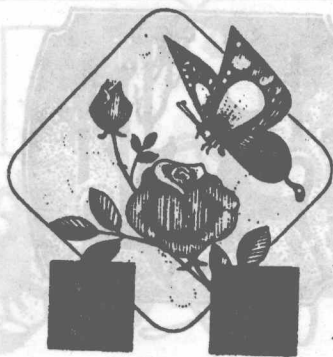
چاقىرغاندەك يىگىت يارىنى .

يۇمران خىيال قۇندۇز تۇنلەرگە ،

ئازاب ئىچىرە ئاچماقتا قۇچاق .

تاتلىق بولغاچ ئانا ئەللىيى ،

ۋىلىق - ۋىلىق كۈلمەكتە بوۋاق .

كېچىكىش

ئۈزۈك - ئۈزۈك تەمبۇر كۈيىدەك ،
جىمجىتلىققا چۆكمەكتە شاۋقۇن .
سەرگەردان قۇش قونغان تېرەكتىن ،
چەكسىزلىككە ساقىيدۇ يالقۇن .

قاسراقلىرى يېرىلغان يولدا ،
ھورلانماقتا سۈتسىمان نالە .
رومكىلارغا ئۇرار چېلىشىپ ،
تۇتام - تۇتام قۇرۇغان لالە .

گىگانت شەبنەم

تۇپراقنىڭ تېنىدىن پۇرقىرايدۇ ھور ،
ئۆكسۈيدۇ قاننى قايرىلغان يۈرەك .
كىرىپىكلەر بەرگىدە لال بولغان شەبنەم ،
ھاياتلىق سىزىدىن بېرىدۇ دېرەك .

سۈكۈتلەر بەزىلىسە سەبىي بوۋاقدى ،
خىياللار كۆزىدىن تەپچىرىيدۇ مۇڭ .
بىلىمەيمەن قۇياشنىڭ قارچۇقى ئاقسا ،
يەر شارى يەنىلا چۆرگىلەرمۇ ئوڭ .

